

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ НАУКИ**

освітня (освітньо-наукова) програма
спеціальність 211 Ветеринарна медицина
галузь знань 21 Ветеринарна медицина
освітній ступінь доктор філософії

Розробник:

Шейко Сергій,

кандидат філософських наук,
доцент, професор кафедри
гуманітарних і соціальних
дисциплін

Гарант ОНП:

Євстаф'єва Валентина,

докторка ветеринарних наук,
професорка, завідувачка кафедри
паразитології та ветеринарно-
санітарної експертизи

Назва навчальної дисципліни	Філософія науки обов'язковий компонент ОПП
Назва структурного підрозділу	кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	Викладач: Шейко Сергій , к.філос. н., професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін. Контакти: ауд. 457, навчальний корпус № 4 e-mail: sergej.sheiko@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/sheyko-sergiy-volodymyrovych
Рівень вищої освіти	Третій (доктор філософії) рівень
Спеціальність, спеціалізація	211 Ветеринарна медицина
Попередні умови для вивчення дисципліни	Навчальні дисципліни гуманітарного циклу магістерського рівня

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти доктора філософії з основами філософії наукового пізнання, формування знань у галузі філософії і методології науки, знайомство з практичним застосуванням науково-методологічних знань у майбутній професійній діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни: поглиблення, розширення, інтеграція знань з дисципліни; ознайомлення з основними напрямками та актуальною проблематикою філософії науки, а також, понятійним апаратом методології науки; систематизація знання щодо історико-філософського контексту філософії науки як розділу філософії; аналіз особливостей філософії та методології науки як міждисциплінарної галузі; формування культури науковця як складової частини високого рівня професіоналізму.

Компетентності	Програмні результати
загальні	
ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, оволодіння сучасними знаннями для розуміння предметної області професійної діяльності. ЗК 2. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження на сучасному рівні з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій та дотриманням параметрів безпечної діяльності на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області історії і філософії науки.	ПРН 1. Мати концептуальні та методологічні знання з ветеринарної медицини, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій. ПРН 3. Визначати методологію наукового пізнання та філософського осмислення сучасних тенденцій, напрямів, закономірностей розвитку галузі в умовах глобалізації.
фахові	
ФК 1. Здатність планувати і здійснювати комплексні оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у ветеринарній медицині і можуть бути опубліковані у наукових виданнях.	

Методи навчання:

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення, бесіда проблемно-пошукового характеру, діалог).

Наочні методи (пояснювально-ілюстративний).

Методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу, навчальні дискусії; метод використання життєвого досвіду, проектування професійних ситуацій).

Методи стимулювання, мотивації й обов'язку (роз'яснення мети навчального предмета, висування вимог до вивчення предмета, оперативний контроль)

Інтерактивні методи (робота в групах, мікродослідження).

Комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

Програма навчальної дисципліни:

- Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання.
- Тема 2. Історичні етапи становлення і розвитку філософії науки.
- Тема 3. Позитивізм – методологічна основа філософії науки.
- Тема 4. Аналітична філософія.
- Тема 5. Наука в культурі та житті людини.
- Тема 6. Динаміка науки: філософське розуміння.
- Тема 7. Сутність наукового пізнання
- Тема 8. Структура наукового пізнання.
- Тема 9. Сучасна філософія пізнання: основні категорії і принципи.
- Тема 10. Логіка і методологія наукових досліджень.
- Тема 11. Методи і форми наукового пізнання.
- Тема 12. Новітні методології наукового пізнання.
- Тема 13. Етика сучасного науковця.
- Тема 14. Сучасна наукова картина світу.

Трудомісткість

- Загальна кількість годин – 150.
- Кількість кредитів – 5.
- Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика оцінювання

1. Академічна доброчесність: Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2. Форми контролю результатів навчання

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

1) Опитування, участь у дискусіях (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє глибокі знання принципів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, методичного та нормативного забезпечення; психологічні особливості організації навчально-виховного процесу, формування особистості здобувача вищої освіти, професійного розвитку, міжособистісних взаємовідносин; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах; знає та дотримується основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (психолого-педагогічній) діяльності; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.
1,5	здобувач вищої освіти викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє на достатньому рівні знання принципів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, методичного та нормативного забезпечення; психологічних особливостей організації навчально-виховного процесу, формування особистості здобувача вищої освіти, професійного розвитку, міжособистісних взаємовідносин; не завжди застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; іноді бере участь у дискусіях, диспутах; знає та дотримується основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (психолого-педагогічній) діяльності; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	здобувач вищої освіти демонструє прогалини у знаннях більшої частини навчального матеріалу, допускає незначні помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на середньому рівні знання принципів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, методичного та нормативного забезпечення; психологічних особливостей організації навчально-виховного процесу, формування особистості здобувача вищої освіти, професійного розвитку, міжособистісних взаємовідносин; знає, але не завжди дотримується основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (психолого-педагогічній) діяльності; іноді допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0,5	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; демонструє на низькому рівні знання принципів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, методичного та нормативного забезпечення; психологічних особливостей організації навчально-виховного процесу, формування особистості здобувача вищої освіти, професійного розвитку, міжособистісних взаємовідносин; знає, але не завжди дотримується основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (психолого-педагогічній) діяльності; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0	відповідь відсутня; здобувач вищої освіти не бере участь у дискусіях; або не розуміє особливості організації та здійснення освітньо-наукової діяльності в університетах в умовах динамічних змін розвитку суспільства, психологічних особливостей організації навчально-виховного процесу, формування особистості здобувача вищої освіти, професійного розвитку, міжособистісних взаємовідносин; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.

2) Розв'язування тестів (0-20 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-20	здобувач вищої освіти демонструє знання принципів організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, методичного та нормативного забезпечення. (20 теоретичних питань; 1 бал – за кожен правильну відповідь).

3) Виконання завдань самостійної роботи (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
1	завдання самостійної роботи з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки, з дотриманням принципу автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
0	завдання самостійної роботи не виконані, або виконані неправильно.

4) Реферат (0-6 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-6	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; вибудовує свою діяльність на базі принципів персональної відповідальності з дотриманням принципів академічної доброчесності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», в процесі доповіді демонструє на високому рівні сформовані навички професійної комунікації.

Кількість балів	Критерії оцінювання
3-4	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання не повні; вибудовує свою діяльність на базі принципів персональної відповідальності з дотриманням принципів академічної доброчесності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, оформлення рекомендованих джерел інформації здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація» в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички професійної комунікації.
2	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; на додаткові питання дані неповні відповіді; при оформленні рекомендованих джерел інформації допущені помилки, не дотримується бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички професійної комунікації.
1	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває повно тему реферату, не вибудовує свою діяльність на базі принципів академічної доброчесності та персональної відповідальності; оформлення рекомендованих джерел інформації не здійснено у відповідності до бібліографічного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація», демонструє на низькому рівні сформовані навички професійної комунікації.
0	реферативна робота не виконана.

4) Мультимедійна презентація (0-6 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-6	у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно з дотриманням принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог професійної комунікації.
3-4	презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях теми, здобувач дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на достатньому рівні навички професійної комунікації.
2	презентація сфокусована на темі, але висвітлює її змісту частково; наявна певна організаційна структура; можуть бути незначні помилки чи незрозумілості, ибудовує свою діяльність на базі принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на середньому рівні навички професійної комунікації;
1	презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; організаційна структура не логічна; можуть бути значні помилки чи незрозумілості, не дотримується принципів професійної етики та персональної відповідальності, академічної доброчесності, демонструє на низькому рівні навички професійної комунікації.
0	презентація не виконана.

Формами семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є **екзамен**. Оцінки, отримані під час семестрового контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни. Максимальна оцінка за екзамен, згідно розподілу балів, становить 20 балів.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Сума балів за екзамен 0-20	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти	
	Рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни	Рівень сформованості компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою для навчальної дисципліни
17-20	Найвищий високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Найвищий високий рівень сформованості всіх загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності
13-16	Найвищий достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Найвищий достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Не сформовані компетентності відсутні.
9-12	Найвищий мінімально достатній для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни.	Найвищий мінімально достатній та достатній рівень сформованості загальних і фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою спеціальності. Несформовані компетентності відсутні.
4-8	Ряд запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни відсутні. Рівень наявних результатів навчання не є достатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Лише частина визначених освітньою програмою спеціальності для навчальної дисципліни загальних і фахових компетентностей сформовані в студента на мінімально-достатньому або недостатньому рівні, рівень сформованості решти компетентностей є недостатнім або компетентність взагалі відсутня.
0-3	Результати навчання практично відсутні.	Компетентності не сформовані

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Екзамен	Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Самостійна робота			
			Завдання сам. роб.	Реферат, презентація		
Тема 1. Філософія науки як галузь філософського знання	2	20	2			4
Тема 2. Історичні етапи становлення і розвитку філософії науки.	2		2			4
Тема 3. Позитивізм – методологічна основа філософії науки.	2		2			4
Тема 4. Аналітична філософія.	2		2			4
Тема 5. Наука в культурі та житті людини.	2		-			2
Тема 6. Динаміка науки: філософське розуміння.	2		2			4
Тема 7. Сутність наукового пізнання.	2		2			4
Тема 8. Структура наукового пізнання.	2		-			2
Тема 9. Сучасна філософія пізнання: основні категорії і принципи.	2		-			2
Тема 10. Логіка і методологія наукових досліджень.	2		2			4
Тема 11. Методи і форми наукового пізнання.	2		2			4
Тема 12. Новітні методології наукового пізнання.	2		2			4
Тема 13. Етика сучасного науковця.	2		-			2
Тема 14. Сучасна наукова картина світу.	2		2			24
Реферат, презентація	-	-	-	6		12
Екзамен	-	-	-	-	20	20
Разом	28	20	20	12	20	100

Основні

1. Войтов А.Г. История и философия науки. М., 2005. 321 с.
2. Данильян О. Г. Філософія : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2019. 432 с.
3. Добронравова І.С. Новітня філософія науки. К.: Логос, 2009. 214 с.
4. Добронравова І.С. Філософія науки: Навчальний посібник. К., 2002. 342 с.
5. Кохановский В.П. Основы философии науки. Ростов-на-Дону, 2005. 384 с.
6. Лебедева С.А. Философия науки: Учебное пособие для вузов. Изд. 5-е, перераб. и доп. М.: Академический Проект «Альма Матер», 2007. 731 с.
7. Микешина Л. А. Философия науки. Хрестоматия. М.: «Флинта», 2005. 356 с.
8. Основи практичної філософії : підручник. А. М. Лой (наук. ред., А. О. Баумейстер, Т. І. Ящук та ін. К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. 531 с. (2-ге вид. К., 2016).
9. Семенюк Едуард. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.
10. Социальные и цифровые исследования науки: коллективная монография. Научн. ред. и сост. А.А. Аргамаковой, Е.В. Масланова, В.В. Слюсарева, Т.М. Хусяинова. Москва: Изд-во «Русское общество истории и философии наук», 2-е издание, исправленное, 2020. 282 с.
11. Філософія: підручник (ВНЗ I–III р. а.). О.Л. Воронюк. 3-є вид., переробл. та допов. Київ, «Медицина», 2018. 216 с.
12. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
13. Філософія науки: Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.
14. Философия науки: история и современность: монография / Под редакцией И.Д. Осипова, С.Н. Погодина. Санкт-Петербург: ПОЛИТЕХ-ПРЕСС, 2020. 450 с.

Допоміжні

15. Автономова Н.С. Структурализм: «за» и «против». Сборник статей М.: Прогресс, 1975.
16. Автономова Н.С. Философские проблемы структурного анализа в гуманитарных науках. М., 1977.
17. Гадамер Г-Г. Истина і метод. К.: Юніверс, 2000. Т.1-2.
18. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. М.: Мысль, 1974.
19. Кохановский В.П. Основы философии науки: Учебное пособие для аспирантов. Ростов на Дону: Феникс, 2004.
20. Лаудан Л. Наука и ценности. Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учебная хрестоматия. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Издательская корпорация «Логос», 1996.
21. Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности. Тбилиси.: Мецниереба, 1984.
22. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. М.: Дом интеллектуальной книги, 1998.
23. Степин В.С. Синергетика и системный анализ. Синергетическая парадигма. Когнитивно-коммуникативные стратегии современного научного познания. М.: Прогресс-Традиция, 2004.
24. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление. М.: «Логос», 2001.
25. Yasnolob I., Gorb O., Kalashnyk O., Shejko, S., Pysarenko S., Mykhailova O. The formation of the efficient system of ecological enterprise. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2018. Vol. IX, № 5 (29). p. 1052-1061.
26. Shejko S., Kolodii O. Development of entrepreneurship in the context of civilizational dynamics. *Humanities and Social Sciences*. 2020. Vol. XXV, № 27. P. 77–85.
27. Shejko S., Kolodii O. Possibilities of resolving the dilemma «power – knowledge» in the process of the civil society formation in Ukraine. *Humanities and Social Sciences*. 2020. Vol. XXV, № 27. P. 129–137.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

28. Добронравова І.С. Філософія науки. Київ, 2002. URL: Режим доступу: www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html

29. Кузьменко Г.Н. Філософія і методологія науки. М., 2014. URL: Режим доступу: http://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya_i_metodologiya_nauki

30. Пронський В.М. Філософія науки: Конспект лекцій для аспірантів, здобувачів і магістрів. К.: НТУУ «КПІ», 2006. 58 с. URL: Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/362423/>

31. Філософія та методологія наукового пізнання: колективна монографія / За ред. проф. Ю. Вільчинського. К.: КНЕУ, 2013. № 2. С. 205. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_25